

Wat zeggen ze ervan?

COMMENTAAR OP HET
CONCEPT BEGINSSEL EN POLITIEK WERKPROGRAMMA
VAN DE CHU

VOORSTELLEN TOT WIJZIGING VAN HET
CONCEPT BEGINSSEL EN POLITIEK WERKPROGRAMMA
VAN DE CHU

Extra exemplaren verkrijgbaar:

Willem Frederikstraat 67 - Vlaardingen - Tel. 010-347763

Aan de Besturen van de Kiesverenigingen der C.H.U.,

Aan de leden van de Unieraad,

Aan de leden van het Hoofdbestuur van de C.H.U., ter informatie.

Geachte Unieleden,

Het verheugt ons dat het Hoofdbestuur der C.H.U. een nieuw beginsel en politiek werkprogram wil opstellen; één en ander bewijst dat de Unie niet is verstart doch spring-levend is!

Tegen de voorgestelde conceptprogramma's zijn echter, met alle waardeering voor hen, die de werkstukken hebben opgesteld, **vele bezwaren** gezeten.

Een aantal leden van onze Unie, met verschillende ervaringen en verspreid over het gehele land, hebben zich over de voorgestelde programma's gebogen en menen er goed aan te doen bijgaand werkstuk aan U ter discussie te doen toekomen opdat U met dit werkstuk de conceptprogramma's kunt vergelijken.

Deze leden zijn o.a. van mening, dat verschillende hoofdstukken moeten worden herschreven zoals het hoofdstuk 5, Welvaart; voor de herschrijving hiervan zal de medewerking van het Bedrijfsleven en de Middenstand onontbeerlijk zijn.

Zij nemen de vrijheid in de bijgevoegde stukken reeds voorstellen voor een nieuwe tekst aan U voor te leggen; voor de beoordeling van de tegenvoorstellen is het concept program uiteraard onmisbaar.

Mocht U het met het in het werkstuk gestelde geheel of gedeeltelijk eens zijn, dan vestigen wij nog - wellicht ten overvloede - Uw aandacht op het feit, dat de kiesverenigingen tot 1 mei a.s. gelegenheid hebben hun geformuleerde bezwaren tegen de voorgestelde concept-programma's bij het bureau der C.H.U. in te dienen.

Wij hopen, dat wij U met het werkstuk van dienst zijn geweest,

Jhr. J. J. G. Beelaerts van Blokland,	Ir. A. Lootsma,	Assen
Oosterbeek	Ir. A. Oosters,	Zwijndrecht
Mr. H. van der Beke Callenfels,	J. W. Pier,	Bedum (Gr.)
Den Haag	Mr. W. F. Reus,	Amsterdam
Ir. J. Bijl,	J. Richter,	Rijswijk (Z.H.)
Wassenaar	L. de Snayer,	Vlaardingingen
C. van Genderen, Veenendaal	Dr. C. v. Staveren,	Vledder
Ir. W. IJ. Heida, Dokkum	Drs. J. Vlieger,	Leiderdorp
Drs. H. Heukels, Dokkum	F. E. Zandt,	Stedum (Gr.)
J. Kleyer, Arnhem		
F. Kool, Huizen (NH)		

April 1969

Het Beginselprogramma

blz. 5

IIIa. dienst aan God - wijzigen in - dienst van God.

IV. wijzigen in:

De maatschappij moet gezien worden als een gemeenschap van mensen en groepen met elk een eigen opdracht en verantwoordelijkheid.

Toelichting:

De maatschappij is opgebouwd uit belangengemeenschappen. De woorden: „en derhalve niet als een belangengemeenschap” schrappen.

V. tot gehoorzaamheid en dienst aan God, - wijzigen in:

„tot gehoorzaamheid aan God en tot dienst van God”.

Toelichting:

Dienst aan God brengt tot uitdrukking dat de mens in staat is tot Gode welgevallig werk. Dit is een heidense geloofsopvatting, de christen werkt in dienst van God.

blz. 6

Overheid en volk zijn geroepen de bijbelse gerechtigheid gestalte te geven, opdat vrede en recht heersen, het welzijn van allen wordt gediend en de mens vrijheid en verantwoordelijkheid kan beleven. Vervangen door:

„Overheid en volk zijn geroepen de bijbelse gerechtigheid te betrachten, opdat vrede en gerechtigheid kunnen heersen, het welzijn van allen kan worden bevorderd en de mens zijn vrijheid in verantwoordelijkheid kan beleven.”

Toelichting:

In de oorspronkelijke tekst wordt door de opdracht: „de bijbelse gerechtigheid gestalte te geven”, de indruk gewerkt, dat overheid en volk dit inderdaad zouden kunnen doen. Dit is een uitgangspunt, waaruit de conclusie kan worden getrokken dat overheid en volk ernstig in gebreke zijn gebleven. Hierbij wordt Gods leiding in de geschiedenis volledig ontkend. Ook wordt dan voorbijgegaan aan het feit, dat ieder mens en iedere overheid in de eerste plaats verantwoordelijk is voor zich zelf en voor zijn eigen samenleving.

blz. 6

Zij kent de bonafide vreemdeling zoveel mogelijk burgerrechten toe en betracht de gastvrijheid - wijzigen in:

„zij betracht de gastvrijheid”.

Toelichting:

De voorgestelde tekst gaat iets te ver.

De Christelijk-Historische Unie spreekt zich uit voor een democratische rechtstaat met een parlementair stelsel waarbij de constitutionele monarchie onder het Huis van Oranje de meest aangewezen staatsvorm is - wijzigen in:

„De Christelijke Historische Unie spreekt zich uit voor de constitutionele monarchie onder het Huis van Oranje als een democratische rechtstaat met een parlementair stelsel.”

Redactionele wijzigingen.

Kennis of rijkdom - wijzigen in: kennis en/of rijkdom.

a. dient te erkennen - wijzigen in: erkent.

b. dient de kerk te erkennen - wijzigen in - erkent de Kerk - (Kerk met Hoofdletter).

blz. 7

Eerste zin: met het oog op - wijzigen in: - mede met het oog op.

en die dikwijls opnieuw door de reformatie gestempeld zijn: dikwijls - schrappen.

een gelijk berechtigde plaats in: wijzigen in: een plaats in met gelijke rechten.

blz. 8

Toevoegen:

6. De burger heeft de plicht zijn rechten en vrijheden in verantwoordelijkheid te beleven.

Toelichting:

In politieke programma's wordt altijd een opsomming gegeven van rechten. Het wordt noodzakelijk de mensen er op te wijzen hoe zij deze rechten dienen te beleven.

Politiek werkprogramma

Algemene opmerking:

Het zou aanbeveling verdienen het politiek werkprogramma te splitsen in twee delen, n.l. een werkprogramma voor de langere termijn en een werkprogramma voor de kortere termijn. Het opstellen van een werkprogramma voor de langere termijn zal bij voorkeur opgedragen moeten worden aan de Savornin Lohman stichting met de medewerking van medici, sociologen, planologen, landbouwkundigen, technici, economen en politici.

Dit programma kan na het werkprogramma voor de kortere termijn ter goedkeuring aan de kiesverenigingen worden voorgelegd.

Het politiek werkprogramma voor de langere termijn

zou zich moeten richten op de bevordering van het welzijn van de mens. Het moet dan omvatten een omschrijving van het begrip welzijn van de mens en ook een omschrijving van het begrip bijbelse gerechtigheid en zal daarna moeten aangeven de wijze waarop het welzijn van de mens wordt gediend en bevorderd en op welke wijze de bijbelse gerechtigheid kan worden betracht. De bovengenoemde punten komen in het huidige beginsel en politiek werkprogramma nog niet voldoende uit de verf.

Het ontbreken van een hoofdstuk over het culturele beleid wordt als een ernstig gemis gevoeld.

Wijzigingsvoorstellen: Inleiding.

blz. 9

1. Inzake het totstandbrengen van een samenleving,
- wijzigen in: - inzake het streven naar een samenleving,
vrijheid en verantwoordelijkheid - wijzigen in:
vrijheid in verantwoordelijkheid.
2. om deze samenleving tot stand te brengen, -
wijzigen in: om deze samenleving te bevorderen.

blz. 9/10

Toelichting:

5. 1e alinea, schrappen.
Deze alinea loopt te veel vooruit op een eventuele aanvaarding van het voorstel van de Christen-radicalen tot het instellen van kern-ministeries.

blz. 11

Toelichting:

- e. van de overheid zij mede bepalend voor de mate,
- het woord - mede - schrappen.
Het is onverstandig vooruit te lopen op de resultaten van de economie, dit kan aanleiding geven tot ernstige inflatie.

bl. 12 **Hoofdstuk I.**

Vrede, veiligheid en samenwerking.

De gehele bladzijde vervangen door:

1. Internationale rechtsorde.

De oplossing van de internationale problemen op het gebied van politiek en economie zijn van groot belang voor de samenleving op de gehele wereld. De Verenigde Naties als wereldorganisatie is in een impasse geraakt door het ontbreken van een minimum aan onderling vertrouwen en van een gemeenschappelijk rechtsbewustzijn.

Zolang deze situatie voortduurt, is het moeilijk een internationale samenwerking of een internationale rechtsorde te verwezenlijken.

Teneinde uit deze impasse te geraken, dienen de belangrijke doelstellingen van het Nederlandse buitenlandse beleid, zowel binnen als buiten de V.N., te zijn:

Het bevorderen van het onderling vertrouwen.

Het zoeken naar een basis van gemeenschappelijk rechtsbewustzijn.

Deze doelstellingen zullen kunnen worden bevorderd door een voortdurend streven naar:

- a. Ontspanning tussen Oost en West.
- b. Vermindering van tegenstellingen tussen arme en rijke landen.
- c. Bestrijding van elke discriminatie op basis van ras, huidskleur, geloof, overtuiging, sexe en afkomst.

Toelichting: De voorgestelde tekst is te gedetailleerd en te weinig democratisch.

blz. 13. II. 2. In de ontwikkelingslanden mogelijk te maken-, wijzigen in - in de ontwikkelingslanden helpen mogelijk te maken.

Toelichting: Oorspronkelijke tekst houdt geen rekening met de soevereiniteit van het ontwikkelingsland.

II. 2. laatste alinea wijzigen in:
Derhalve zal in de komende jaren aan een uitbreiding van de ontwikkelingshulp, in allerlei vorm, grote aandacht moeten worden besteed.

II. 3. Schrappen-, die een evenredige lastenverdeling vaststelt, die door de rijke landen als een verplichting wordt aanvaard.

Het vervolg van de paragraaf wijzigen in:

Bij het ontbreken van een lastenverdeling moet als doelstelling worden aanvaard, dat de Nederlandse bijdrage zo hoog mogelijk wordt gesteld.

Om een hoge prioriteit aan de bestrijding van de internationale armoede te kunnen geven, is het noodzakelijk nationaal zorg te dragen voor handhaving van:

- a. een evenwicht van de nationale economie in relatie tot het buitenland;
- b. een maximale produktie- en werkgelegenheid;
- c. een hoog peil van het onderwijs.

Toelichting: De oorspronkelijke tekst is door te veel details te verwarrend geworden.

- II. 4. vervangen door:
Als belangrijkste criteria voor de hulpverlening zullen gelden, de situatie in het ontwikkelingsland en de effectiviteit van de hulp.
- Toelichting: zie boven.
- blz. 14 II. 5. schrappen: alsmede naar de totstandkoming van algemene tarief-preferenties voor ontwikkelingslanden.
- Toelichting: Discriminerend voor die landen die zonder hulp en dikwijls met meer inspanning werken aan hun eigen ontwikkeling.
- Toelichting: II. 6. Laatste zin schrappen.
Het is onverstandig toepassing te eisen van resultaten waarvan de consequenties niet bekend of niet te overzien zijn.
- blz. 15 III. 1. Dat dit evenwicht in sterke mate is gebaseerd op de aanwezigheid van atoomwapen als massaal vernietigingswerktuig, blijft voor de C.H.U. moeilijk aanvaardbaar. Derhalve dient met alle kracht naar afschaffing van het atoomwapen te worden gestreefd, vervangen door:
Dat dit evenwicht is gebaseerd op de aanwezigheid van wapens, blijft voor de C.H.U. moeilijk aanvaardbaar. Derhalve dient voortdurend naar ontwapening te worden gestreefd.
- Toelichting: Niet alleen het atoomwapen is gevaarlijk, ook een zogenaamde conventionele oorlog moet worden voorkomen.
- III. 4. Schrappen.
- Toelichting: III. 5. Schrappen.
de teksten zijn verwarrend en te gedetailleerd.
- blz. 16 III. 6b. Laatste zin schrappen.
In strijd met het voorgaande. Ontwapening zal het gevolg zijn van een volledig wederzijds vertrouwen. In dat geval kan men niet meer van een al of niet beperkt risico spreken.
- Toelichting:
- III. 7b. Schrappen.
c. Schrappen.
d. Schrappen.
- blz. 17. 8. Eerst zin schrappen.
In de tweede zin het woord - overigens - schrappen.
- Toelichting: Te veel details. Overigens zal Rusland de Duitse

kwestie zo lang in leven houden als het de Russische buitenlandse politiek van pas komt.

- blz. 17 IV. 1. - belangen - wijzigen in: - verworvenheden.
Toelichting: het woord - belangen - is te veel belast.
- 3 a. Het bestaande evenwicht - wijzigen in - Een evenwicht.
Toelichting: Het feit dat er een evenwicht zou bestaan is aan ernstige twijfel onderhevig.
- 3 b. Schrappen.
Toelichting: Het atoomwapen heeft een grote afschrikwekkende waarde, wat helaas voorlopig nog zal moeten worden uitgebuit ter voorkoming van een zogenaamde conventionele oorlog.
- Blz. 18 5 is het gewenst - wijzigen in: — is het noodzakelijk.
Toevoegen: 5d. Dat het defensie budget geen sluitpost is van de nationale begroting.
- blz. 19 V. 3 b. laatste regel schrappen.
3 c. laatste zin schrappen.
- blz. 19 8. Directe verkiezingen zijn eerst mogelijk als Europa een volledige eenheid is geworden. Ook dan is het mogelijk meerderheidsbesluiten te nemen. Zolang echter de samenwerking plaats vindt op federatieve basis heeft elke vertegenwoordiger een dubbele verantwoordelijkheid, n.l. tegenover de federatie en tegenover het volk dat hij vertegenwoordigt. Hij kan geen oplossing aanvaarden waarbij zijn volk wordt benadeeld ten behoeve van de andere volken, tenzij op een of andere wijze een compensatie wordt verkregen.
- blz. 19 8. Daarbij is de vorming van een zelfstandige Europese kernmacht ongewenst - schrappen.
Omtrent een dergelijke kernmacht -, wijzigen in: omtrent een kernmacht.
Toelichting: Hierbij wordt teveel waarde gehecht aan de bestaande situatie; het is mogelijk dat voor de verdediging van West-Europa een zelfstandige kernmacht wenselijk wordt.
- blz. 20 - **Hoofdstuk II. Overheid en Burger.**
1. Vervangen door:
1. Inleiding.
De zich vermeerderende bevolking en de hiermede

gepaard gaande schaalvergroting en de ontwikkeling van de moderne wetenschappen en de techniek maken de samenleving in toenemende mate complex. De hiermede samenhangende problemen worden ingewikkelder en het wordt steeds moeilijker de vele aspecten van de samenleving te overzien en te begrijpen. Waar vroeger de burger een directe invloed had, worden nu noodzakelijkerwijs steeds meer specialisten ingeschakeld, die spreken in een vaktaal, die niet toegankelijk is voor leken. Hierdoor voelen steeds meer mensen zich uitgesloten van het grote gebeuren om zich heen, hetgeen leidt tot onbehagen en misverstanden. Het is van essentieel belang, dat aan deze situatie wordt tegemoet getreden door de burgers te blijven betrekken in de grote vraagstukken van de wereld waarin zij leven.

Gelegenheid tot overleg en waar mogelijk medezeggenschap in het openbaar bestuur, organisaties en ondernemingen zijn voorwaarden om het democratisch functioneren van de samenleving zoveel mogelijk een realiteit te doen zijn.

Naast de verantwoordelijkheid van de overheid op dit gebied ligt hier ook een specifieke taak voor de publiciteitsmedia om de voorlichting objectief en veelzijdig te verrichten.

Toelichting: Hoewel tegen de oorspronkelijke tekst niet zoveel bezwaren bestaan wordt de voorgestelde tekst aanbevolen omdat de problemen daarin duidelijker worden gesteld.

bl. 20. II. 1.a. volstrekt - schrappen.
Toelichting: Niemand heeft een volstrekt democratische instelling.

blz. 21. II. 3. schrappen.
Toelichting: Een referendum zou passen bij een twee partijenstelsel als er de kans bestaat dat de partijleiding het contact met de bevolking verliest. Bij het huidige kiesstelsel kan elke stroming zich vrij gemakkelijk laten vertegenwoordigen en is een kostbaar referendum, dat ook misbruikt kan worden, niet noodzakelijk.

4.c. schrappen.
Toelichting: Dit punt vraagt om misbruik.

blz. 22. III. A. 1a. - in beginsel - schrappen.

- Toelichting: Het voorafgaande is een duidelijk betoog om het stelsel te handhaven.
- 1b. schrappen.
1c. schrappen.
3. schrappen.
- Toelichting: Het aantal voorkeurstemmen moet minstens 25% van het aantal van de kiesdeler bedragen, anders wordt het gevaar te groot dat een kleine doch goed georganiseerde pressuregroep onevenredig wordt vertegenwoordigd.
4. schrappen.
- Toelichting: De leeftijdsgroep van 18-21 jaar is nog voor een te groot percentage afhankelijk van de ouders en staat in het algemeen nog te veel open voor demagogie.
- blz. 23
Toelichting: 5. schrappen
Te beperkend voor het partijbestuur. De politieke partij stelt zelf zijn kandidaten voor en moet kunnen beoordelen wie wel en wie niet in aanmerking komt. Bovendien, sommige niet gehonoreerde functies, zoals voorzitter en secretaris van een partij, vragen meer aandacht dan verschillende wèl gehonoreerde nevenfuncties.
- blz. 23. B 1 Laatste zin schrappen.
1b schrappen.
- Toelichting: Het aantal beroepspolitici moet zo klein mogelijk gehouden worden, daar anders het gevaar dreigt dat het contact met de bevolking verloren gaat. Bovendien staan beroepspolitici te veel bloot aan het gevaar van chantage.
- blz. 23. B 2 schrappen.
Toelichting: Dit artikel kan aanleiding geven tot ernstige organisatorische problemen.
- 4b schrappen.
- Toelichting: Dit is een aanval op de Eerste Kamer, die normaliter alleen van links kwam. Niet toegeven, schrappen.
- blz. 24. IV. 1a. de woorden - sterk - en - en het medeleven - zijn met elkaar in strijd. Beide woorden te schrappen.
- Toelichting: De bezwaren komen voornamelijk van de kant van de pers. De bevolking vertoont over het algemeen meer begrip voor de moeilijkheden van een kabinetsformatie. Voorgesteld wordt daarom:
- 1a. omwisselen met 1b.

- 1c. schrappen.
 - 1e. op de plaats van 1c.
 - 1d. de tekst aanpassen.
- blz. 24. IV. 2 alleen c handhaven.
 Toelichting: Dit artikel behandelt interne organisatorische kwesties waarvoor de formateur of een hoofdamtenaar verantwoordelijk gesteld kan worden. Voor het vormen van een coalitie-regering is het noodzakelijk de formateur meer vrijheid van handelen te geven dan volgens deze bepalingen nog mogelijk zou zijn.
- blz. 25. V. 1 Dit punt maakt als punt één een enigszins armzalige indruk, temeer daar bij niet-ambtenaren, al of niet ten onrechte, de indruk bestaat, dat de scholing van ambtenaren al te veel in overheidstijd plaats vindt.
- blz. 25. V. 1 vervangen door:
 De voorschriften van het overheidsapparaat dienen te worden verminderd en vereenvoudigd. Naast doelmatigheid ware hierbij ook te letten op het gebruik van een eenvoudige taal, welke door de burger eenduidig kan worden begrepen en verstaan.
 Toelichting: Het ontstaan van de vele lokale groepen van gemeentebelangen als oppositiegroepen in de gemeenteraden, en het ontstaan van nieuwe partijen, benevens het snel verminderen van het aantal leden van de grote politieke partijen, moet gezien worden als een protest tegen de toenemende bureaucratie. Naast overleg en medezeggenschap is het essentieel dat de bureaucratie van het overheidsapparaat tot een minimum wordt teruggebracht.
- blz. 27 VI. A6. Openbare orde dient te worden bevorderd - wijzigen in - openbare orde t.a.v. de gemeenteraad dient te worden bevorderd.
 B2. schrappen.
 3. schrappen.
- blz. 28 4. laatste zin schrappen.
 Toelichting: Deze onderwerpen zijn momenteel in onderzoek. Het is onverstandig vooruit te lopen op de resultaten van dit onderzoek. Bovendien zijn de teksten te gedetailleerd.
- blz. 28. VII. 1. Laatste zin van eerste alinea schrappen.
 laatste twee zinnen van tweede alinea schrappen.
 tweede zin van derde alinea schrappen.

- blz. 29 Toelichting: VII. 1. Laatste zin van vierde alinea schrappen.
 1) de rechters kunnen niet deskundig zijn op alle gebieden. Het zal in de toekomst steeds meer nodig zijn gebruik te maken van deskundige adviserende colleges.
 2) Bij de benoeming van de leden van de rechterlijke macht mag politiek geen invloed hebben.
 3) en 4) Niet terzake dienende.
- blz. 29. VII. 2. Tweede alinea wijzigen in:
 Een spoedige totstandkoming van een nieuwe echtscheidingsregeling is gewenst, waarbij de bijbelse normen zoveel mogelijk in acht genomen worden. Laatste regel. Het recht op demonstratie wijzigen in: de mogelijkheid tot demonstratie.
 3a. vervangen door: voorstel **drs. D. Schouten** (zie pag. 66, Concept Politiek Programma) te weten:
 Bij de vaststelling en de toepassing van het strafrecht dient tot uitdrukking te komen, dat de strafoplegging is gericht, zowel op de vergelding van kwaad als op verbetering waaronder de verpleging, van de veroordeelde en op bescherming van de maatschappij en van de bevolking.
- blz. 30. VII. 3c. Laatste zin vervangen door:
 waarbij de bijbelse normen richtsnoer dienen te zijn.
 3d. Toevoegen:
 De opsporingsbevoegdheid dient centraal beter te worden geregeld, waarbij o.a. het werk in de rayons beter moet worden gecoördineerd.
- blz. 30. VIII. Publiciteitsmedia.
 vervangen door:
 De publiciteitsmedia hebben een zeer verantwoordelijke taak ten aanzien van de nieuwsvoorziening en de voorlichting van de samenleving. De voorlichting moet zijn:
 actueel, veelzijdig en objectief.
 Teneinde te voorkomen dat vooral die media, die ongemerkt of ongewild binnen de huiskamer doordringen, door een eenzijdig gebruik in discrediet worden gebracht, dient er een orde van journalisten te worden ingesteld, die een erecode vaststelt voor het beroep van journalist. Deze erecode dient door het parlement te worden goedgekeurd.
 Een ieder, die de erecode onderschrijft, moet worden toegelaten tot de orde van journalisten, mede

op grond van de vrijheid van de pers. De orde van journalisten en de justitie zullen het recht van uitsluiting hebben, echter na een gerechtelijk onderzoek.

Toelichting:

De oorspronkelijke tekst is onaanvaardbaar.

blz. 31. **Hoofdstuk III. Bewoonbaarheid.**

1. Woon- en werkklimaat - wijzigen in - woon-, werk- en leefklimaat.

Levensontplooiing - wijzigen in - ontplooiing.

Ongelijkmatige spreiding - wijzigen in - ondoelmatige spreiding.

Planologen en sociologen - wijzigen in - planologen, sociologen en economen.

Voor het tot stand komen etc. en a. en b. vervangen door: Deze integratie en coördinatie zal een onderdeel moeten vormen van de taak van een wetenschappelijk en technisch researchbureau van het type RAND Corporation¹⁾, waarvan de vestiging in Nederland, eventueel in samenwerking met andere landen, noodzakelijk is om in de pas te blijven met de internationale ontwikkelingen van wetenschap en techniek.

Toelichting:

De voorstellen tot het benoemen van kern-ministers ondervinden veel kritiek, welke zich vooral richt op de uitvoerbaarheid van de voorstellen.

Een richtinggevende visie op de toekomst is geen „charisme” doch vereist zorgvuldige studie.

blz. 32.

- II. van de spreiding - wijzigen in - van een doelmatige spreiding
recreatieklimaat - wijzigen in - leefklimaat
1. harmonische spreiding - wijzigen in - doelmatige spreiding
de randstad - wijzigen in - de randstad Holland
in de meerperifere gebieden - wijzigen in - in andere gebieden.

blz. 33.

1.d. schrappen.

1.e. onvoorwaardelijk - schrappen.

Toelichting:

De wijzigingen zijn overwegend van redactionele aard.

Bij de overheveling van (semi)overheidsinstanties moet naast doelmatigheid ook het aanpassingsver-

¹⁾ De Rand Corporation is een „denkfabriek”, waarin medici, sociologen, psychologen, landbouwkundigen, technici en economen **gezamenlijk** researchwerk verrichten.

mogen van de te verplaatsen personen in acht genomen worden.

- blz. 33. 2.a. eerste zin schrappen - de eerste zin kan dan luiden als volgt:
Bij beslissingen zullen naast de economische facetten ook de welzijnsaspecten van de bevolking ter plaatse in de overweging dienen te worden betrokken.

Het Schelde-gebied - wijzigen in - andere gebieden.

- 2.b. inspraak te geven aan - wijzigen in - overleg te plegen met.

Toelichting: De voorgestelde wijzigingen zijn overwegend van redactionele aard en geven een duidelijker beeld van de voorstellen.

- blz. 34. 3. Landbouw vervangen door:

Land- en Tuinbouw.

In het geheel van onze economie nemen land- en tuinbouw een belangrijke plaats in. Zo is op dit moment het handhaven van een goed evenwicht op de betalingsbalans zonder de exportprodukten uit deze bedrijfstak geheel ondenkbaar. Toch blijkt dat juist nu voor vele op deze plaats werkzame ondernemers het welzijn steeds meer verstoord wordt.

Structurele veranderingen binnen en buiten de E.E.G. spelen hierbij een belangrijke rol. Maar ook door allerlei bepalingen worden eigen inwoners bevoordeeld. Derhalve zal voor het bereiken van een menswaardig bestaan op deze ondernemingen gestreefd moeten worden naar:

- 1e. Het ervoor zorg te dragen dat in het totaal van het orderingsbeleid voldoende voldoende ruimte en grond gereserveerd blijft voor een gezonde land- en tuinbouw.
- 2e. Het financieel steunen van de bedrijven bij het streven naar nieuwere en efficiëntere produktie-methoden en waar nodig grotere produktie-eenheden.
- 3e. Het blijven subsidiëren van diverse structuurverbeterende maatregelen als ruilverkaveling, ontsluiting, ontwatering, modernisering van bedrijfsgebouwen enz.
- 4e. Het handhaven van die overheids- en semi-overheidsinstanties, die in land- en tuinbouw dienstenverlenende functies (voorlichting e.d.) uitoefenen.

5e. Het voorkomen van marktverstoring door de import van dumping-produkten binnen de E.E.G.-markt. Bij ernstige marktverstoring er tijdig voor zorgdragen, dat gezonde land- en tuinbouwbedrijven zich kunnen blijven handhaven.

6e. Het stimuleren van de vorming of handhaving van economisch en geestelijk gezonde levenskrachtige dorpskernen, waarmee een verdere ontvolking van het platteland kan worden tegengegaan.

blz. 34. III. Eerste twee zinnen schrappen, in de derde zin - daarom - schrappen.

Toelichting: In de eerste twee zinnen wordt er van uitgegaan dat minder tijd besteed zal worden aan werken. Dit wordt gepropageerd in bepaalde kringen.

Gezien echter de grote mondiale armoede moet het wel zeer egoïstisch geacht worden deze werkverkorting te zien op korte termijn, daarnaast is het de vraag of het niet beter is om niet de wekelijkse arbeidstijd te verkorten, doch de pensioengerechtigde leeftijd te vervroegen.

Door de snelle ontwikkeling van de wetenschap en de techniek verouderd de basis-kennis zeer snel en niet iedereen is in staat om „bij te blijven”. Bovendien is het werken in teamverband niet voor iedereen aantrekkelijk. Bij een vervroegde pensionering krijgen de mensen eerder een kans zichzelf te zijn dan bij een verkorte werkweek tot de 65-jarige leeftijd. Ook zal het noodzakelijk blijven dat jonge academici langer werken dan b.v. enkele dagen per week om nut te hebben van hun kostbare opleiding.

blz. 35. IV. b. dus ook juist - schrappen.
(en niet alleen de economische) - schrappen.
indien nodig in de niet gedekte kosten - wijzigen in:
indien nodig tijdelijk in de niet gedekte kosten.

blz. 36. IV. d. schrappen.
f. schrappen.

Toelichting: De voorstellen zijn te gedetailleerd.

blz. 36. V. b. Met verantwoorde huurprijzen zowel voor woningen als voor delen daarvan (kamerhuur)- vervangen door:
waarbij de huren in overeenstemming dienen te zijn met de bouwkosten.

Toelichting: De lage huren voor een groot aantal woningen bevorderen een te grote consumptieve besteding.

blz. 37. V. d. laatste zin schrappen.

Toelichting: Dit voorstel werkt prijsverhogend voor de nieuwbouw.

VI: Laatste zin - wijzigen in -
Hierbij dient in de eerste plaats te worden gelet op vermindering van de overheidsbemoediening en vereenvoudiging van de overheidsvoorschriften.

blz. 38. - **Hoofdstuk IV - Welzijn.**

Aanbevolen wordt het hoofdstuk „Welzijn” in te leiden met een uiteenzetting over het begrip „welzijn” van de mens, waartoe het volgende wordt voorgesteld:

Het welzijn van de mens.

Het begrip „welzijn van de mens”, zoals dit tegenwoordig wordt verstaan, kan worden onderscheiden in een aantal wetenschappelijke aspecten, waarvan de voornaamste zijn:

- a. het gezondheidsaspect,
- b. het welvaartsaspect,
- c. het maatschappelijk aspect.

Aan het gezondheidsaspect wordt richting gegeven door de medici. Hieronder valt niet alleen het bestrijden en voorkomen van ziekten, doch het omvat ook het werk-, woon- en leefklimaat van de mens. Het welvaartsaspect is het wetenschappelijk terrein van de technici en economen. Het omvat niet alleen de materiële behoeftenvoorziening van de mens doch ook het werkklimaat.

Het maatschappelijk aspect wordt in het bijzonder bestudeerd door sociologen. Het omvat de wijze waarop en de mate waarin de mens de samenleving aanvaardt en door de samenleving wordt aanvaard. Het omvat ook het werk-, woon- en leefklimaat van de mens.

Naast de bovengenoemde aspecten bestaat er voor de gelovigen ook het geloofsaspect.

De vier aspecten tezamen met nog andere aspecten bepalen het totale welzijn van de mens, waarbij het ene aspect niet losgezien kan worden van de andere. Het terrein van het totale welzijn van de mens is dus veel omvattend en de wetenschap heeft de

verschillende aspecten nog lang niet volledig onderzocht, uitgewerkt en weer samengevoegd.

Problemen bij de integratie van de resultaten van de verschillende wetenschappelijke onderzoeken, komen voort o.a. uit de menselijke neiging van de specialisten om aan de resultaten van eigen onderzoeken een relatief groter gewicht toe te kennen en het belang van de resultaten van andere onderzoeken te verkleinen of zelfs te ontkennen.

Zo wordt het geloofsaspect door sommige specialisten verklaard als een vlucht uit de werkelijkheid van hen die geen uitzicht hebben op het verkrijgen van enig ander welzijn. Sommige theologen, zowel in het heden als in het verleden, onderschatten het welvaartsaspect of zien welvaart als een belemmering van het geloof.

Voor beide standpunten zijn voorbeelden ter demonstratie aanwijsbaar, doch deze moeten als extreem worden beschouwd en mogen niet worden gegeneraliseerd.

In het algemeen mag worden gesteld dat ieder mens zal trachten een zo hoog mogelijk welzijnsniveau te bereiken. De mensen zullen echter verschillende waarden hechten aan bepaalde aspecten van het welzijn, meestal ligt het accent op dat aspect waarvan men het gevoel heeft, dat het maximale welzijnsniveau nog niet is bereikt.

Zo zal de zieke het accent leggen op de gezondheid, de arme op de welvaart en de maatschappelijk uitgeslotene op het maatschappelijke aspect. Dit laatste komt in de huidige samenleving sterk naar voren in de eisen van democratisering en ook in de acties van de jongeren die vragen om erkenning door opneming in de maatschappij der ouderen (Het zogenaamde „establishment”).

Een ideale situatie zou bestaan, indien een ieder mens een volledig welzijn (naar zijn gevoel zoals hij dit subjectief als mens ondergaat) zou kunnen bereiken. De situatie is momenteel echter nog verre van ideaal.

Gesteld mag worden dat een volledig welzijn van de mens zal kunnen worden bereikt als alle mensen zich ten volle zouden geven aan hun taak, n.l. het bewoonbaar maken van de aarde en deze te onderhouden en daartoe al hun gaven zouden ontwikkelen.

Uitgegaan moet echter worden van de realiteit dat de mens niet in staat is en van nature niet geneigd is zelf al zijn gaven hiertoe te ontwikkelen en in te zetten.

Teneinde de mens aan te sporen zijn opdracht te aanvaarden zal de overheid (overeenkomstig de wet van Mozes) de mens de materiële vruchten van zijn inspanning niet afnemen, doch laten met inachtneming van de behoeften van de samenleving.

De behoeften van de samenleving houdt ook in de zorg voor hen die niet in staat zijn of niet in de gelegenheid zijn zèlf tot welzijn te komen.

Omdat het streven naar welzijn bij sommige mensen of samenlevingen zeer intensief kan zijn, gebeurt het dikwijls dat welzijn verkregen wordt ten koste van het welzijn van anderen. De overheid heeft daarom ook de taak het onrechtmatig verkrijgen van welzijn te voorkomen en te straffen, zowel binnen de eigen samenleving (d.m.v. politie en justitie) als van daar buiten staande samenlevingen (d.m.v. leger).

Het kenmerk van een christelijke samenleving is de aanwezigheid van een zeker vertrouwen, dat, niet-tegenstaande erkenning dat het koninkrijk Gods op aarde niet is te verwezenlijken door de mens, gelooft dat dit rijk toch zal komen met Gods hulp en op Gods tijd en dat God die menselijke inspanning zal zegenen, die gericht zijn op de uitvoering van zijn opdracht de aarde bewoonbaar te maken en te onderhouden.

De Kerk van Christus heeft de taak de mens te bewegen tot het vrijwillig aanvaarden van zijn goddelijke opdracht. Hierbij wordt uitgegaan dat de mens de vrijheid heeft deze opdracht al of niet of gedeeltelijk te aanvaarden. De mens is hiervoor alleen verantwoordelijk tegenover God.

Indien echter de mens welzijn verwerft ten koste van het welzijn van anderen, heeft de overheid de plicht in te grijpen.

blz. 38.

Verder wordt voorgesteld dit hoofdstuk, na herziening door de Savornin Lohman Stichting en goedkeuring door de algemene vergadering, te plaatsen als het politiek werkprogramma op langere termijn. Mocht dit voorstel niet geaccepteerd worden dan zijn er nog de volgende aanmerkingen:

blz. 38.

1.1. bestemming - wijzigen in - opdracht.

- Toelichting: Wat is de bestemming van de mens?
- blz. 38. 1.2. dat de mens zelf ook een eigen verantwoordelijkheid draagt voor het welzijn van zichzelf en van zijn medemens - wijzigen in:
dat de mens in de eerste plaats een eigen verantwoordelijkheid draagt voor het welzijn van zichzelf en zijn gezin.
(gezin, kerk, e.d.) - wijzigen in: (kerk, staat, e.d.).
- Toelichting: De verantwoordelijkheid begint bij de persoon, gevolgd door het gezin en daarna pas bij de overheid.
- blz. 39. 2. laatste regel.
in ruime kring verspreid wordt - wijzigen in:
in ruime kring, w.o. de pers, verspreid wordt.
- 3a. vervangen door:
het specifieke welzijnsbeleid van de overheid dient doeltreffend gecoördineerd te worden. Deze coördinatie zal één van de onderwerpen zijn waarover een op te richten RAND corporation advies zal moeten uitbrengen aan de regering.
- 3b. c. en d. schrappen.
- Toelichting: 3a. Voorgesteld wordt een kern ministerie voor het specifieke welzijnsbeleid te vormen, hetgeen om praktische redenen onuitvoerbaar geacht wordt.
- 3b. c. en d. Te gedetailleerd. Een studie over het totale welzijn van de mens zal aan het specifieke welzijnsbeleid moeten voorafgaan.
- blz. 41. 1a. schrappen.
- blz. 42. 2. vervangen door:
In dit hoofdstuk worden de volgende desiderata gesteld:
- 2.a. 3. via een op de verzekerde gericht verzekeringsstelsel en van andere vormen van gezondheidszorg via een op de dienstverlenende organen gericht stelsel van subsidiëring in de exploitatielasten van bedoelde organen - schrappen.
- Toelichting: Het voorgestelde is onleesbaar.
- blz. 43. 3. Van de laatste regel - zodat zij zich gelijk berechtigd weten - schrappen.
- blz. 44/45 3. wordt nummer 1.
1. wordt nummer 2.
2. wordt nummer 3.
- Toelichting: De bescherming van de geestelijke waarden genieten de voorrang boven de fysieke waarden.

blz. 45. 4. schrappen.
5. Gedacht wordt met name aan voorlichting wijzigen in - Gedacht wordt met name aan de nodige voorlichting. Alles wat volgt na deze zin in 5 schrappen.

blz. 46. 1. Onderwijs. **Dit onderdeel moet worden herschreven.**
Voorlopig wordt voorgesteld:
Laatste twee woorden van vierde zin - zonder meer - schrappen.
vijfde zin - schrappen.
zesde zin - schrappen.
Toelichting: Te gedetailleerd.

blz. 47 A a. schrappen.

blz. 48 A d. de twee laatste regels schrappen.

blz. 49 E b. zoals sociale academies, school voor journalistiek enz. - schrappen.
f. schrappen.

Toelichting: Het universitaire onderwijs wordt in Nederland nog te veel gezien als zuiver wetenschappelijk onderwijs terwijl de meerderheid der studenten universitair onderwijs volgt voor een hogere beroepsopleiding. Als voorbeeld voor universitair onderwijs kan dienen het Engelse of Amerikaanse systeem waarbij zij die aan een hogere beroepsopleiding de voorkeur geven, de opleiding beëindigd kan worden met een „bachelor degree” terwijl zij die aan een wetenschappelijke vorming de voorkeur geven, verder kunnen gaan tot een „master of Arts c.q. Master of Science.”

blz. 52. - **Hoofdstuk V. Welvaart.**

Voorgesteld wordt de bladzijden 52, 53 en 54 te vervangen door het volgende:

1. **Inleiding.**

Het beleid, begonnen na de tweede wereldoorlog, waarbij gestreefd wordt naar een grotere welvaart voor iedereen, dient te worden voortgezet.

Hierbij wordt de economische orde, zoals deze momenteel bestaat als uitgangspunt voor het te voeren sociaal-, economisch-, en financieel beleid, aanvaard als het meest doelmatige.

Door de toenemende ingewikkeldheid van de samenleving zal een innige samenwerking tussen overheid en het bedrijfsleven noodzakelijk zijn om eco-

nomische groei, bewoonbaarheid van het land en particulier initiatief te verzekeren, waarbij de taak van de overheid voornamelijk gelegen zal zijn op het gebied van de voor allen geldende voorzieningen.

Teneinde gelijke pas te houden met de internationale ontwikkelingen van wetenschap en techniek, dient Nederland een veel groter bedrag der overheidsuitgaven, dan tot op heden gebruikelijk is, voor research te bestemmen.

Aangezien de welvaart slechts kan toenemen, indien de mens de beschikking krijgt over meer kapitaalgoederen, zal het fiscaal beleid meer gericht moeten zijn op het binnen de perken houden van consumptieve bestedingen en het bevorderen van diepte-investeringen (o.a. automatiseringen) met behoud van een zo volledig mogelijke werkgelegenheid.

II. Sociale- en economische planning.

Het maken van een efficiënte planning op kortere termijn is slechts mogelijk als omliggende ideeën worden verkregen in welke richting de ontwikkelingen op langere termijn zullen plaats vinden.

Het is daarom noodzakelijk dat een instituut wordt opgericht van het type RAND corporation ten dienste van overheid, bedrijfsleven en onderwijs, waarin medici, sociologen, psychologen, landbouwkundigen, technici, economen en politici gezamenlijk researchwerk verrichten, waarbij richting wordt gegeven aan de ontwikkeling op langere termijn.

Deze ontwikkeling moet gesteld worden ten dienste van de mens, rekening houdend met zijn goddelijke opdracht in de wereld en voorkomende, dat de mens ondergeschikt wordt gemaakt aan deze ontwikkeling.

Voor de plannen op korte termijn zou gebruik gemaakt kunnen worden van het economisch planbureau, waarbij dit planbureau een geheel onafhankelijke positie moet hebben. Teneinde te voorkomen dat deze bureaus beslissende posities krijgen, dienen alternatieve plannen te worden uitgewerkt en bekend gemaakt.

De nationale plannen op kortere en op langere termijn zullen zoveel mogelijk moeten worden ingepast in de internationale plannen.

Voor de C.H.U. zal de Savornin Lohman Stichting

belast kunnen worden met het onderhouden van contact met het type RAND corporation en met het Centraal Economisch Plan.

III. Inkomens- en vermogensbeleid.

A. Vermogensbeleid.

Het particulier vermogen wordt aanvaard als een gave waarvoor de bezitter verantwoordelijk is om het te beheren als een goede rentmeester.

Voor de particuliere vermogens, die kunnen worden verkregen uit erfing of uit eigen arbeid, blijft de eigenaar persoonlijk verantwoordelijk. De bezitter moet dit vermogen productief maken.

Het zal mogelijk moeten zijn het vermogen te ont-eigenen wanneer het de uitvoering van de opdracht van de mens, de aarde bewoonbaar te maken en te onderhouden, belemmert.

Aangezien vermogen of bezit tot één van de belangrijke aspecten van het welzijn gerekend moeten worden, dient de overheid bezitsvorming te bevorderen.

B. Inkomensbeleid.

Ook het inkomensbeleid zal in de eerste plaats gericht moeten zijn op het verhogen van het menselijk welzijn.

Hierbij zal moeten worden uitgegaan van de realiteit dat de mens een aansporing nodig heeft om al zijn gaven te ontwikkelen en te gebruiken.

Beloning naar prestatie is hierbij de meest effectieve methode.

Beperkende bepalingen zullen echter nodig zijn om het streven naar welzijn niet te laten ontaarden in uitsluitend een streven naar welvaart.

De overheid zal als uiteindelijk doel de verkrijging van een minimum inkomen voor de laagste loongroep van volwassenen, gelijk aan de waarde van het bestedingspakket van de huidige welvaarts grens dienen te stellen.

De geleidelijke verhoging van het minimum inkomen dient tenminste gelijke tred te houden met de stijging van het nationaal inkomen per hoofd.

Voorts is gewenst:

- a. het garanderen van een welvaartsvast inkomen aan hen die niet aan het arbeidsproces kunnen deelnemen;

- b. het garanderen van een minimum welvaartsvast inkomen aan iedere kostwinner;
- c. er op toe te zien dat hoge inkomens niet door een monopolie-positie worden beschermd.

Toelichting:

DE ECONOMISCHE SITUATIE IN NEDERLAND 1963/1964

(gegevens overgenomen uit het statistisch zakboek 1967 C.B.S. en C.E.P. 1968).¹⁾

Inkomensverdeling 1963 in 1000 gld.

Inkomens-klasse	Aantal pers.	Totaal inkomen	Gemiddeld inkomen
-10	4.497,7	21.137	4,7
10-15	549,5	5.470	11,9
15-	328,3	9.658	29,4
totaal	5.285,5	36.265	6,85

Vermogensverdeling 1964 in 1000 gld.

Vermogen klasse	Aantal pers.	Totaal vermogen
50 - 100	163,3	11.655
100 - 200	95,2	13.057
200 - 300	26,0	6.286
300 - 400	17,9	6.804
500 - 1000	10,6	7.220
1000 - -	5,5	12.042
Totaal	318,5	57.064

(Aantal personen x 1000)

Teneinde het inkomen van de groep met een inkomen kleiner dan *f* 10.000,— te brengen op gemiddeld *f* 10.000,— is een bedrag nodig van $4.497.700 \times 5.300 = f$ 24 miljard per jaar.

Teneinde het inkomen van de groepen met een inkomen kleiner dan *f* 15.000,— te brengen op gemiddeld *f* 15.000,— is een bedrag nodig van $4.497.700 \times 10.300 + 459.500 \times 3.100 = f$ 48 miljard per jaar. Een confiscatie van het inkomen groter dan *f* 15.000,— zou een bedrag opbrengen van $328.500 \times 14.400 = f$ 4,7 miljard per jaar.

Een confiscatie van het vermogen boven *f* 500.000,— zou een bedrag opleveren van f 19.262.000.000 — $16.000 \times f$ 500.000,— = *f* 11,2 miljard. **Dit bedrag komt echter slechts eenmaal beschikbaar.**

Een herverdeling van het inkomen en vermogen op bovenstaande rigoreuze wijze geeft dus geen oplos-

¹⁾ C.B.S. - Centraal Bureau Statistiek.
C.E.P. - Centraal Economisch Planbureau.

sing van het armoede-probleem en kreten in deze richting hebben slechts demagogische waarde. Gerealiseerd dient te worden dat vermogens belegd zijn. Vrijmaken van vermogens gaat gepaard met enorme ontsparing en vermogensverlies. Gelijkschakelen van het inkomen zal echter niet alleen ernstige economische gevolgen hebben, ook kunnen ernstige gevolgen verwacht worden t.a.v. de mentaliteit van de bevolking; menigeen zal trachten te vermijden meer dan f 15.000,— per jaar te verdienen of het land verlaten.

Internationaal kan Nederland nog gezien worden als een half ontwikkeld land. Alles zal gericht moeten zijn op een verhoging van het inkomen van de totale bevolking, hetgeen kan worden bereikt door diepte-investeringen waarvoor kapitaalvorming nodig is. Het verhogen van het consumptieniveau belemmert deze kapitaalvorming.

In 1963 bedroeg de totale consumptie 39,7 miljard bij een bruto nationaal inkomen van 52,9 miljard. Voor een verhoging van de consumptie tot een volledig welvaartsniveau met 48 miljard zou het nationaal inkomen ca. 120 miljard gulden moeten bedragen of 2,3 x het huidige niveau. De schijnbare groei bedroeg in de periode van 1963-1968 circa 9% per jaar, de werkelijke groei (gecorrigeerd na inflatie) echter slechts 4% per jaar. Met handhaving van de huidige groei kan volledige welvaart bereikt worden in 30-40 jaar.

In de bovengenoemde vermogens zijn niet opgenomen de gekapitaliseerde pensioenrechten van werknemers en de gekapitaliseerde waarden van levensverzekeringsspolissen.

Neemt men deze vermogens ook in aanmerking dan zal blijken dat het aantal personen met een vermogen van f 50.000,— en hoger, vele malen groter is. Alle ambtenaren met een welvaartsvast pensioen zullen dan onder deze categorie blijken te vallen, terwijl de zelfstandigen die nu voornamelijk onder deze categorie vallen, sterk in de minderheid zullen zijn.

IV. Grondstoffen voorziening.

Voor het bestendigen van de welvaart is de continuïteit van de grondstoffen voorziening van groot belang.

Het beleid van de overheid op lange termijn dient gericht te zijn op de ideale situatie waarbij ieder land die grondstoffen produceert, waarvoor het door klimatologische omstandigheden, geschiktheid van de grond, voorkomen van delfstoffen en ligging t.o.v. de gebruikcentra, het meest geschikt is.

Zolang echter de wereld nog is verdeeld in machtsblokken, dient Nederland, in E.E.G.-verband, er voor te waken, dat West-Europa, wat betreft de grondstoffenvoorziening, in een positie komt van een te grote afhankelijkheid van zowel de U.S.A. als van het Oostblok of de zogenaamde derde wereld.

Voor een continueren van de huidige welvaart is het noodzakelijk, dat grondstoffen in overvloed beschikbaar zijn en de levering voor lange termijn is verzekerd. Door de eis van overvloed, ontstaat het gevaar dat grondstoffen te „goedkoop” worden en het aanbod vermindert. Volgens de wet van vraag en aanbod zal dit tot gevolg hebben dat de grondstoffen weer „schaars” worden. De wet van vraag en aanbod zal daarom voor de grondstoffen moeten worden uitgeschakeld door het invoeren van basisprijzen, welke een zodanig niveau moeten hebben dat het winnen van grondstoffen „in overvloed” aantrekkelijk blijft.

Worden geen maatregelen genomen, dan zullen de wereldmarktprijzen, nog meer dan thans, prijzen zijn die ontstaan door dumping van overschotten en dus ongeschikt zijn voor een prijsbepaling voor contracten voor lange termijn.

Landbouw/Veeteelt/Tuinbouw

De wereldmarktprijzen voor de produkten van de landbouw, veeteelt en tuinbouw worden steeds meer gelijk aan dumprijzen van de wereldoverschottenmarkt en zijn daarom steeds minder geschikt om te dienen als basis voor de prijzen op de binnenlandse markt. Voor de prijsvorming zal daarom moeten worden overgegaan tot een „kost plus” basis.

Bij de berekening van de „plus” zal uitgegaan moeten worden van een voldoende ondernemingswinst, boven rente en de beloning van arbeid, over het geïnvesteerde vermogen.

De sanering van de kleine bedrijven in Nederland zal moeten worden voortgezet zolang dit, zowel sociaal als economisch, verantwoord is. Een soortge-

lijke sanering in de andere E.E.G.-landen moet worden bevorderd.

Aangezien de gehele bevolking voordeel heeft van deze sanering (lagere kosten van de voedselvoorziening) is het onjuist de lasten van deze sanering af te wentelen op een kleine groep, m.a.w. de zogenaamde koude sanering moet worden vervangen door een sanering die gebaseerd is op het solidariteitsprincipe.

Bij de bepaling van de grootte van de bedrijven moet rekening worden gehouden met het totale welzijn van de personen werkzaam in deze bedrijven. Het zelfstandig werkzaam zijn als ondernemer is een belangrijk aspect van het totale welzijn.

Visserij

De visserij levert met een hoogwaardig produkt een belangrijke bijdrage in de voedselvoorziening. Intensieve uitoefening van dit bedrijf moet worden bevorderd, waarbij ook hier het beleid moet worden gericht op het totale welzijn van de personen, werkzaam in deze bedrijfstak. (Voorkeur geven aan coöperatie van zelfstandige vissers, boven grote maatschappijen, b.v. Urk).

Mijnbouw

West-Europa in het algemeen en Nederland in het bijzonder heeft een weinig gevarieerd pakket aan delfstoffen. Het is daarom noodzakelijk contracten af te sluiten voor lange termijn met landen, rijk aan die delfstoffen, die West-Europa tekort komt. Het afsluiten van dergelijke contracten kan ook een basis vormen voor het verlenen van hulp aan ontwikkelingslanden.

Waar mogelijk zal gebruik gemaakt moeten worden van het particulier initiatief. Ook kan gebruik gemaakt worden van de diensten van internationale concerns, waarbij voorkeur gegeven dient te worden aan concerns, gevestigd in West-Europa.

De continuïteit van de grondstoffenvoorziening is een belangrijke voorwaarde voor het continueren van de welvaart. Een hoofdstuk hierover kan in een politiek programma niet worden gemist.

Toelichting:

blz. 55. IV. **Sociale verzekering** wordt V.

blz. 55. IV. 2. **Ouderdomsvoorziening.**
Dit onderwerp te beginnen met:

Pensioenvoorzieningen zijn in wezen uitgesteld loon en dienen als zodanig in de betreffende wetgeving behandeld te worden.

Van de oorspronkelijke tekst zin 2, 4 en 5 schrappen.

4. a, b en c vervangen door voorstel **drs. D. Schouten**, zie blz. 65, concept politiek programma.

blz. 56 Toevoegen: 6. **Bijstandswet**. De uitkeringen volgens de Bijstandswet zullen meer gebaseerd moeten worden op noodzakelijkheid dan op wenselijkheid. Controle op de uitvoering moet worden verscherpt.

V. **Kleine zelfstandigen** wordt VI.

blz. 58. Toevoegen 5. **Vestigingswetgeving**. De wetgeving betreffende het vestigen van kleine bedrijven is sterk verouderd en dient derhalve verbetering.

VI. **Democratisering bedrijfsleven** wordt VII.

Titel wijzigen in: Overleg in het bedrijfsleven.

Voorgesteld wordt de woorden „democratisering en inspraak” te vervangen door het woord „overleg”.

- en besluitvorming - schrappen.

blz. 59. Alinea onder a. en de alinea voorafgaande aan de letter a. - schrappen.

blz. 60 d. schrappen.

f. tweede zin schrappen; derde zin aanpassen.

Van de laatste alinea de eerste drie regels en de laatste zin handhaven. In de laatste zin de woorden „die geen lid van de raad dient te zijn” - schrappen.

Toelichting: Gezien de moeilijkheden die de partijbesturen hebben met het overleg met de leden van de partij, kan men moeilijk het bedrijfsleven met dezelfde soort problemen opscheppen.

blz. 60 VII. wordt VIII.

blz. 61 VIII. wordt IX.

Kwaliteit van de vraag - vervangen door „werkloosheidsproblemen.”

Bij de uitvoering van de wetten en de regelingen voor de werkloosheidsuitkeringen vallen twee aspecten op, die het rechtvaardigheidsgevoel niet bevredigen, n.l.:

- a. De seizoenwerkers krijgen een uitkering, gebaseerd op het hoge seizoenloon, hetwelk in zichzelf reeds een extra uitkering bevat, hetgeen

geen aanmoediging geeft tot het zoeken van werk buiten het seizoen.

- b. Werkwilligen, die geen werk kunnen krijgen overeenkomstig hun vorige werkkring, worden van het aanvaarden van een lager betaalde werkkring weerhouden, omdat bij een volgende werkloosheidsperiode de uitkering berekend wordt over het laatst genoten loon.

De regelingen voor de werkloosheidsuitkeringen dienen te worden gewijzigd zodanig, dat een seizoenwerker aangemoedigd wordt ook buiten het seizoen eventueel ander werk te zoeken, en dat een werkwillige niet gestraft wordt wegens het aanvaarden van minder betalende arbeid. Het laatste zou o.a. kunnen worden bereikt door aan de werkwillige het verschil tussen het laatst genoten loon en het nieuwe loon te laten uitbetalen gedurende een aantal jaren door die instantie, die anders met de werkloosheidsuitkering belast zou zijn.

blz. 62.

IX. word X.

Algemeen. In het politiek werkprogramma verdient de financiering van de overheids-uitgaven meer aandacht.

De financieringsaspecten van de welvaart en het specifieke welzijnsbeleid zijn geheel verwaarloosd. Deze onderwerpen zullen nader moeten worden bestudeerd. (b.v. door een type RAND Corporation). Voorlopig wordt volstaan met de volgende opmerkingen:

A. eerste alinea vervangen door:

De uitbreiding van bestaande taken en het aanvaarden van nieuwe taken zal zoveel mogelijk gelijke tred moeten houden met de stijging van het nationale inkomen, teneinde het inflatiegevaar tot een minimum te beperken. Hierbij zullen dan prioriteiten gesteld moeten worden zoals hieronder is aangegeven.

- a. een evenwicht van de nationale economie in relatie tot het buitenland;
- b. een maximale produktie- en werkgelegenheid;
- c. een hoog peil van het onderwijs.

Blz. 62

B 1 In de tweede zin -, gezien de noodzaak van een herstructurering van de vermogensverdeling - schrappen.

blz. 63.

4. wijzigen in - Voorzover nodig zullen tenslotte de middelen om een stijging van de overheidsuitgaven te dekken, gevonden moeten worden in een verhoging van de omzetbelasting op de **niet**-primaire levensbehoeften.